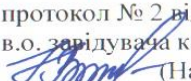

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри педагогіки та психології
дошкільної та початкової освіти
протокол № 2 від 06 вересня 2021 р.
в.о. завідувача кафедри

(Наталія ВОРОПАЙ)

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Херсон 2021

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри педагогіки, психології й
освітнього менеджменту імені проф. Є. Петухова
протокол № 7-а від 08 лютого 2022 р.

завідувач кафедри

(Людмила ПЕРМІНОВА)

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ОК 5 ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Освітня програма «Освітні, педагогічні науки» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Херсон 2022

Назва освітньої компоненти	Історичні аспекти розвитку педагогічної освіти
Викладач (і)	Петухова Любов Євгенівна, Воропай Наталія Анатоліївна
Посилання на сайт	
Контактний тел..	(0552) 32-67-53, (0552) 32-67-66
Е-mail викладача:	petuhova@ksu.ks.ua , nvoropay@ksu.ks.ua
Графік консультацій	щовівторка з 15:00 до 16:00

1. Анотація до курсу. Цей курс сприяє розширенню педагогічного світогляду здобувачів, допомагає виробленню творчого, критичного ставлення до педагогічної спадщини. Здобувачі, засвоївши курс, усвідомлять розвиток теорії і практики виховання та освіти, навчатися мислити педагогічними категоріями, розуміти їх діалектику, бачити закономірності розвитку освіти і педагогічних ідей в світі та в Україні, виділяти найбільш суттєве для багатьох народів, або властиве тільки їм. Програма побудована в нетрадиційному сприйманні золотого фонду педагогічної спадщини. Важливим є формування у здобувачів наукових основ знань, умінь та практичних навичок навчання та виховання, які існували в різні історичні періоди; ознайомлення з педагогічними концепціями на основі принципу історизму.

2. Мета та цілі курсу. Мета навчальної дисципліни: формування історико-логічного світогляду, розуміння глибинних зв'язків педагогічних явищ в їх цілісності та взаємодії з загальнокультурними процесами у світі. Вироблення творчого критичного ставлення до педагогічної спадщини тих, хто формував професійну освіту.

Завдання навчальної дисципліни:

- дати знання про тенденції й закономірності розвитку професійної освіти, розкрити їх органічну єдність і водночас специфіку;
- ознайомити здобувачів із розвитком педагогічної думки та педагогічної освіти в провідних зарубіжних країнах;
- навчити оперувати педагогічними категоріями й розуміти їх генезис;
- сформувати вміння з вивчення, виявлення й аналізу типових і загальних тенденцій у розвитку вітчизняної та зарубіжної освітньої справи; факторів, які стимулювали чи спрямовували її розвиток;
- формувати ідеал вчителя (викладача) на основі прикладів життя відомих педагогів та висвітлених у їхніх творах вимог до професії;
- виховувати у здобувачів почуття патріотизму, пошани до педагогічної спадщини свого й інших народів, усвідомлення значимості педагогіки в розвитку суспільства, ролі обраної професії і власного професіоналізму у вихованні підрастаючого покоління відповідно до сучасних вимог розвитку України;
- розкрити кращі здобутки педагогічної мудрості українського й інших народів та виробити уміння застосовувати їх у своїй майбутній професійній діяльності;
- сформувати самостійне історико-педагогічне мислення (навчити бачити і розуміти закономірності розвитку педагогічних категорій);
- оволодіти методами ретроспективного аналізу історико-педагогічних явищ і фактів;
- розширити професійний світогляд, збагатити духовну культуру майбутніх педагогів.

3. Компетентності та програмні результати навчання.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Здатність до критичного мислення, наукового аналізу, оцінювання нових та складних ідей. ЗК 05. Здатність до ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих освітньо-педагогічних проблем.
Фахові компетентності (ФК)	ФК 01. Здатність до наукового пошуку, самостійного відбору та обробки інформації й емпіричних даних у сфері освіти та педагогіки. ФК 02. Здатність популяризувати кращі здобутки педагогічної теорії й практики українського та інших народів, застосовувати їх у професійній діяльності; ФК 06. Здатність до побудови тлумачно-інтерпретаційних моделей для пояснення освітніх явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійних практик у сфері науково-педагогічної діяльності. ФК 09. Здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у освітню практику. ФК 11. Здатність до застосування міждисциплінарного підходу для аналізу, інтерпретації та оцінювання історичних та історіографічних фактів в освіті.
Програмні результати навчання	
	ПРН 01. Критично оцінювати результати наукових досліджень, наукові джерела, нові та складні ідеї, знання про освітню практику, формулювати висновки та рекомендації щодо їх застосування у науково-пошуковій роботі і обґрунтованого впровадження у практику. ПРН 05. Використовувати сучасні теорії, методології і методи педагогічної та інших наук стосовно до завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі освіти, виявляти і аналізувати наукові проблеми та проводити власне наукове дослідження, результати котрого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. ПРН 07. Ініціювання та втілення інновацій для інтеграції науки і практики, розв'язання суспільно значущих освітніх проблем, планування й управління змінами для вдосконалення існуючих та розроблення нових освітніх систем. ПРН 08. Застосовувати категорійно-понятійний апарат, новітні теорії, концепції, технології та методи, необхідні для розв'язання комплексних проблем у сфері освіти та педагогіки. ПРН 10. Будувати тлумачно-інтерпретаційні моделі для пояснення педагогічних явищ і процесів, переосмислення наявних та створення нових знань та/або професійних практик у науково-педагогічній діяльності.

4. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота
Кількість годин	II сем. – 16 год.	II сем. – 14 год.	II сем. – 60 год

5. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
2021-2022	II	Освітні, педагогічні науки	I	Обов'язкова компонента освітньої програми

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання

Технічне оснащення освітнього процесу є достатнім для проведення аудиторних занять згідно з програмою. Навчальні аудиторії обладнані технічними демонстраційними засобами наочності (проектори, екрани, телевізори), що дозволяють широко використовувати інтерактивні та мультимедійні засоби навчання.

Освітній процес забезпечено навчальною, методичною та науковою літературою на паперових та електронних носіях.

7. Політика курсу

Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100% відвідування очне або дистанційне відвідування всіх лекційних і семінарських занять. Пропущені заняття (лікарняні, мобільність тощо) й невиконані завдання повинні бути відпрацьовані та надані викладачу в день консультації.

Щодо правил поведінки на заняттях: активна участь учасників освітнього процесу в обговоренні тем вивчення, диспуатах тощо, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Не дотримання академічної доброчесності стане причиною стягнень, за що можуть відніматися бали.

8. Схема курсу

Тиждень, дата, години	Тема, план, кількість годин (аудиторної та самостійної)	Форма навчального заняття	Список рекомендованих джерел (за нумерацією розділу 10)	Завдання	Максимальна кількість балів
Модуль 1. Цивілізаційні процеси і формування особистості вчителя					
	Тема 1. Етапи становлення і розвитку професійної підготовки вчителя (лж - 2	Лекція, практичне,	1, 4		12 балів

	год., сем. – 2 год., самот. – 6 год.) План 1. Генеза педагогічної професії. 2. Особливості реалізації етапів (допрофесійний, умовно професійний, власно професійний та сучасний). 3. Виникнення професійної освіти в давніх цивілізаціях Сходу.	самостійна робота			
	Тема 2. Реалізація донаукового періоду історії (лк - 4 год., сем. – 2 год., самот. – 6 год.) План 1. Формування методологічних садах професійної педагогічної діяльності. 2. Персоналії: Сократ, Платон, Аристотель, Піфагор, Гепатія, софісти, Марк Квінтіліан, Цицерон. 3. Внесок видатних філософів у розвиток професійної освіти.	Лекція, практичне, самостійна робота	1, 4, 6	Питання для опрацювання 1. Виховання та педагогічна думка в Давній Греції VI- IX ст. до нашої ери. 2. Просвіта в Епоху еллінізму III –I ст. до нашої ери. 3. Виховання та освіта в Давньому Римі.	12 балів
	Тема 3. Просвітницький період історії освіти (лк - 2 год., сем. – 2 год., самот. – 6 год.) План 1. Ретроспектива освіти епохи Середньовіччя. 2. Теоретичні концепції виховання та навчання. 3. Персоналізований підхід до реалізації освіти.	Лекція, практичне, самостійна робота	1, 4, 6	Питання для опрацювання 1. Шкільний устрій середньовіччя. 2. Педагогічна думка та школа епохи Відродження. 3. Система виховання єзуїтів.	12 балів
	Тема 4. Становлення педагогічної освіти в Київській Русі (самот. – 8 год.)	Самостійна робота	2, 3, 4, 5, 11	Питання для опрацювання 1. Зародження та розвиток шкільної освіти в Київській Русі. - виникнення писемності та школи; - Київська школа книжного навчання; - монастирські школи;	7 балів

				- школи грамоти. 2. Педагогічна думка Київської Русі. 3. Освіта на Україні. Братські школи та їх особливості. 4. Педагогічна думка у феодальний період.	
	Всього за модуль				43 бали
Модуль 2. Становлення і розвиток підготовки вчителя					
	Тема 5. Науково-методичний етап становлення педагогічної освіти (лж - 4 год., самост. – 6 год.) План 1. Особливості підготовки вчителя в Новому часі. 2. Підготовка та розвиток індустріальної цивілізації в Європі. 3. Науково-методична підготовка освітян у цей період. 4. Педагогічні системи Я.А. Коменського, Дж. Локка, Ж.Ж. Руссо, І.Г. Песталоцці, Ф. Дистергега, І. Гербарта.	Лекція, самостійна робота			7 балів
	Тема 6. Педагогічна система Я.А. Коменського (сем. – 2 год.) План 1. Педагогічні ідеї В.Ратке. 2. Життя та педагогічна діяльність Я. Коменського. 3. Мета виховання. Метод виховання та навчання за Я. Коменським. 4. Трактатування Я. Коменським принципу природовідповідності. 5. Моральне виховання за Я.А. Коменським.	Практичне	1, 4, 6, 16	Практичні завдання: 1. Скласти за “Великою дидактикою” план переказу Вступу, короткий конспект ХХVІІІ, ХХІХ. 2. Опрацювати 4, 9, 12 розділи “Материнської школи”. 3. Виписати в таблицю дидактичні принципи і висловлювання Я.Коменського, що сформульовані в ХVІ - ХVІІІ розділах “Великої дидактики”, про кожний із принципів.	5 балів
	Тема 7. Педагогічні погляди І.Г. Песталоцці (сем. - 2 год.) План	Практичне	1, 4, 6, 16	Практичні завдання: 1. Зробити цитатні виписки з теми “Як навчати дітей” (за Песталоцці) із книги	5 балів

	1. Педагогічна діяльність та соціальні погляди І.Г.Песталоцці. 2. Теорія елементарної освіти І.Г. Песталоцці. 3. Основи первинного навчання і методики початкової освіти			“Как Гертруда учит своих детей” (листи 4, 6-10, 12, 13). 2. Перегляньте сторінки в статтях “Лебединая песня”, “Как Гертруда учит своих детей” і випишіть визначення мети виховання. 3. Обґрунтуйте теорію елементарної освіти, зробивши цитатні виписки з літератури, що пропонується.	
	Тема 8. Підготовка вчителя за Ф.Дистервегом і І.Гербартом (сем. – 2 год.) План 1. Життя Гербарта та становлення його як вченого з світовим ім'ям. 2. Етичне обґрунтування мети виховання. 3. Роль інтересу в процесі навчання як основне питання дидактики. 4. Песталоцціанство в Німеччині (Ф.А.Дістервег)	Практичне	1, 4, 6, 16	Практичні завдання: 1. Навести приклади, які пояснюють 5 етичних ідей І.Ф.Гербарта. 2. Поясніть ступені навчально-пізнавальної діяльності за Гербартом. Наведіть приклади. 3. Випишіть дидактичні правила Дістервега, сформульовані щодо учня, предмета викладання, умов навчання і вчителя.	5 балів
	Тема 9. Становлення системи професійної підготовки педагогічних кадрів в Україні (XVII-XVIII століття) (самост. – 8 год.)	Самостійна робота	2, 3, 4, 5	Питання для опрацювання 1. Епоха українського національного Відродження. Заснування Острозької школи (1576 р.) та Києво-Могилянської колегії (1632 р.) як шкіл підвищеного типу. 2. Статути, підручники та навчальні посібники як педагогічні пам'ятки 16-17 століття. 3. Впровадження педагогічних ідей епохи Відродження і реформацій в діяльності братських шкіл.	8 балів
	Тема 10. Виникнення та розвиток учительських інститутів в Україні (самост. – 8 год.)	Самостійна робота	2, 3, 4, 5, 8		8 балів

	Тема 11. Реалізація підготовки вчителя в історії Новітнього часу (лк - 2 год., сем. – 2 год., самост. – 6 год) План 1. Системні освітні концепції ХХ століття. 2. Представники та засновники системи професійної освіти (С. Шацький, А. Макаренко, В. Сухомлинський). 3. Теорії професійно-педагогічної підготовки вчителя.	Лекція, практичне, самостійна робота	2, 3, 4, 5, 8		12 балів
	Тема 12. Сучасні технології підготовки вчителя (лк. – 2 год., самост. – 6 год.) План 1. Ретроспектива освітньо-професійних теорій (історико-логічний аспект). 2. Персоналізований виклад. 3. Професійна освіта України у світовому контексті.	Лекція, самостійна робота	2, 3, 4, 5, 8		7 балів
	Всього за модуль				57 балів

9. Система оцінювання та вимоги

Оцінювання результатів навчання, отриманих здобувачем під час вивчення освітньої компоненти здійснюється на основі оцінювання поточної успішності. Загальна оцінка визначається як сума оцінок за виконання всіх обов'язкових видів навчальної діяльності (робіт).

Максимальна кількість - 100 балів

Модуль 1. Цивілізаційні процеси і формування особистості вчителя

Максимальна кількість балів за цей модуль – 43 бали:

Аудиторна робота – 15 балів.

Виконання завдань модулю самостійної роботи – 28 балів.

Модуль 2. Становлення і розвиток підготовки вчителя

Максимальна кількість балів за цей модуль – 57 балів:

Аудиторна робота – 20 балів.

Виконання завдань модулю самостійної роботи – 37 балів.

Критерії оцінювання результатів поточного контролю

При поточному контролі *оцінці підлягають*: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні питань; результати виконання робіт, експрес-контролю у формі тестів тощо.

При виставленні балів за поточний контроль *оцінці підлягають*: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до навчальних модулів; самостійне опрацювання тем; опрацювання завдань тощо.

Особа, яка проходить контроль, не має права використовувати будь-яку зовнішню (сторонню) допомогу.

Якщо здобувач освіти намагається вплинути на результат оцінювання шляхом списування, використовує недозволені допоміжні засоби чи зовнішню допомогу (обман), його результат оцінюється як «0» балів («незадовільно»).

Якщо здобувач освіти порушує порядок проведення контролю, то викладач має право прийняти рішення про припинення процедури. У цьому разі контроль оцінюється як «незадовільний» (0 балів).

Для успішного складання семестрового (підсумкового) здобувачеві необхідно мати не менше 20 балів за виконання завдань поточного контролю. Здобувачу, який з поважних причин має менше 20 балів поточного контролю, надається можливість виконання запланованих у силабусі завдань, які не були ним/нею попередньо виконані, для отримання необхідної кількості балів з поточного контролю на дату складання екзамену/ліквідації академічної заборгованості/комісії з ліквідації академічної заборгованості.

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основна література:

1. Зайченко І. В. Історія педагогіки: у двох книгах / Іван Васильович Зайченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – Кн. I : Історія зарубіжної педагогіки. – 2010. – 624 с. – Режим доступу: http://megalib.com.ua/book/9_Istoriya_pedagogiki_Kniga_I_Istoriya_zarybijnoi_pedagogiki.html

2. Зайченко І. В. Історія педагогіки: у двох книгах : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Іван Васильович Зайченко. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2010. – Кн. II : Школа, освіта і педагогічна думка в Україні. – 2010. – 1032 с.

3. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія / Упоряд. О.О.Любар; За ред. В.Г.Кременя.-К.: Т-во «Знання», КОО, 2003.-766 с.

4. Левківський М.В. Історія педагогіки: Навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 190 с.

5. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української школи і педагогіки: Навч.посібн./За ред. О.Любара.-К.:Т-во «Знання», КОО,2003-450 с.

6. Хрестоматія з історії педагогіки / [за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра пед. наук, проф. А. В. Троцько]. Харків : ХНАДУ, 2011. Т. 1. 456 с.

7. Хрестоматія з історії педагогіки / [за заг. ред. чл.-кор. НАПН України, д-ра пед. наук, проф. А. В. Троцько]. Харків : ХНАДУ, 2011. Т. 2. 524 с.

Допоміжна:

8. Міхно О.П. Феномен педагогічної характеристики учня: від Ушинського до Сухомлинського : монографія / Олександр Міхно. Вінниця : Видавець ФОП Кушнір Ю. В., 2020. 520 с.

9. Нариси з історії педагогічної думки (перша третина ХХ століття): монографія / О.С. Радул, Т.О. Кравцова, С.В. Куркіна, Т.О. Прибора, О.В. Філоненко, Н.М. Озерна / За ред. О.С. Радул. – Кіровоград: РВВ КДПУ імені Володимира Винниченка, 2015. – 311 с.

10. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
 11. Радул О.С. Виховання дітей в процесі життєдіяльності давніх східних слов'ян (VI-XIII ст.): монографія / О.С. Радул. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – 448 с.
 12. Сбруєва А.А., Рісіна М.Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навч. посібник. - Суми: Сум.ДПУ, 2000.
 13. Сухомлинська О.В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. – К.:А.П.Н., 2003. – 68 с.
 14. Сухомлинський В.О. Вибрані твори в 5-ти томах. – К., 1976. – Режим доступу: https://chtyvo.org.ua/authors/Sukhomlynskyi_Vasyl/
 15. Янченко Т. В. Педологія в Україні та зарубіжжі: теорія і практика: монографія. – Чернігів : Десна Поліграф, 2016. – 451 с.
- INTERNET-ресурси:**
16. Web-мультимедіа енциклопедія «Історія педагогіки» - webhp.ksu.ks.ua/joomla/index.php